

Key words: individual trajectory of teacher professional development, betweencourse period of teachers professional studies.

УДК 37.036 – 057.87: 316.623

Бурлака Ю.С.

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ КЛАСИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ СУБКУЛЬТУРИ

У статті розглядається проблема виховання студентів класичних університетів засобами музичної субкультури. Здійснюється аналіз молодіжної музичної субкультури як засобу музично-естетичного виховання через виявлення механізмів впливу музичної субкультури на естетичну культуру студентів.

Ключові слова: естетичне виховання студентів, музична субкультура.

Сучасний етап демократичного розвитку українського суспільства спрямовано на розв'язання актуальних проблем становлення особистості та формування її громадянської свідомості, здатності сприймати, розуміти та примножувати цінності духовної культури. У їх вирішенні суттєве місце належить питанням, пов'язаним із залученням студентської молоді до світу прекрасного, набуттям нею досвіду творчого освоєння та використання естетичних цінностей. Звідси пріоритетного характеру набувають завдання ефективної організації естетичного виховання студентської молоді, використання на практиці найважливіших форм і засобів впливу на її естетичну свідомість і поведінку [1: 4].

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Державній комплексній програмі естетичного виховання підкреслена необхідність послідовного й ефективного вирішення завдань естетичного виховання студентської молоді, підготовки її до глибокого сприймання, адекватної оцінки та творчого освоєння естетичних явищ повсякденного життя, творів мистецтва і літератури. Адже питання естетичної культури особистості охоплюють різні аспекти життєдіяльності студентської молоді, виявляють себе у сфері навчання, праці, відпочинку, побуту, міжособистісних стосунків, творчої діяльності. Перед вищою школою постають відповідальні завдання, спрямовані на те, щоб забезпечити належним чином процес естетичного виховання студентів, створити педагогічні умови, які б сприяли підвищенню рівня сформованості естетичної культури особистості [1: 5].

Наприкінці XX століття з'явився новий термін на базі поняття “культура”; термін, який широко застосовується у сучасній педагогічній науці. Це “субкультура” – поняття, яке характеризує культуру групи або класу, що відрізняється від панівної культури або протистоїть їй [2: 69].

Поняття “субкультури” включає в себе також:

- 1) сукупність деяких негативно інтерпретованих норм та цінностей традиційної культури, що функціонують як культура злочинного прошарку суспільства;
- 2) особлива форма організації людей (частіше всього молоді) – автономне цілісне утворення всередині панівної культури, яке визначає стиль життя та мислення її носіїв та відрізняється своїми звичаями, нормами та комплексами цінностей;
- 3) трансформована професійним мисленням система цінностей традиційної культури, що отримала своєрідне світоглядне забарвлення [3: 304].

У це поняття входить і молодіжна музична субкультура, а саме: західна або ж вітчизняна поп- і рокмузика, яка складає основне проблемне підґрунтя даної статті.

Слід зазначити, що в навчальних закладах освіти і культури майбутніх педагогів-музикантів ознайомлюють головним чином з музикою минулих і першої половини XX століття, яка перебуває вже на досить відчутній дистанції від нагальних художніх запитів і проблем сучасної молоді.

Водночас спостерігається невідповідність умов забезпечення змісту і форм організації музичного виховання та освіти молоді фактичному рівневі розвитку естетичної культури учителів-наставників, що посилюється через суперечності між:

а) потребою суспільства в майбутніх фахівцях з широким спектром естетичних установок і сучасним станом ціннісних орієнтацій студентської молоді у сфері музичної культури;

б) виховними можливостями різножанрової палітри музичного мистецтва та його відтворенням у навчально-виховному процесі вищих закладів освіти, культури і сфері вільного часу студентської молоді;

в) динамікою “технотронного” функціонування сучасної музичної культури і певною консервативністю навчальних програм, зараціоналізованими формами і методами музично-естетичної освіти і виховання молоді;

г) способами спілкування вихованців засобами музики, які пропонує педагог-наставник, і тими видами соціокультурної активності, що складаються в сучасному субкультурному просторі, неформальному молодіжному середовищі [4: 294].

Тому сучасна музична педагогіка все частіше звертає увагу на проблеми взаємоіснування протилежних за походженням музичних культур у контексті сучасної музичної освіти, та визнає актуальність питання щодо виявлення механізмів впливу музичної субкультури на естетичну культуру студентів. Виходячи із вищезгаданого, **ціллю** нашої статті буде звернути увагу на проблему впливу музичної субкультури на естетичну культуру студентів.

Проблема використання молодіжної музичної субкультури як засобу музично-естетичного виховання розкривається в роботах таких сучасних педагогів та науковців, як Л.Абелян, В.Березан, Б.Бриліна, І.Климук, О.Сапожник, В.Столярова, Г.Шостака тощо.

Слід зазначити, що останнім часом у вітчизняному науковому просторі з'явилося декілька ґрунтовних досліджень, які уважно розглядають окремі аспекти виховання молоді засобами музичної субкультури. Так, Л.Васильєва запропонувала ідею “особливого місця” рокмузики у загальній світовій культурі ХХ століття; Г.Шостак розглядає музику масових жанрів як важливий фактор формування музичної культури підлітків; І.Климук та Б.Брилін звертають увагу на проблеми музичної моди та музично-творчого розвитку молоді у сучасних формах дозвілля; А.Васюріна та В.Дряпіка зосереджують увагу на питаннях соціально-естетичного аналізу масової музичної культури та орієнтації студентської молоді на її цінності; Н.Долгая та Н.Кутов розглядають проблеми духовного та морального виховання підлітків та студентів засобами молодіжної музичної субкультури.

У науково-методичній літературі проблема формування естетичної культури розглядається в різних аспектах, а саме: підготовка майбутнього педагога до естетичного виховання школярів засобами сучасної музики масових жанрів (В.Березан), та музично-естетичне виховання старшоласників (на матеріалі сучасної популярної музики масових жанрів) (О.Сапожник).

Соціологічні опитування свідчать, що переважна більшість молоді у своїх художніх уподобаннях має схильність саме до жанрів молодіжної музики, яка одночасно формує та відображає різні світоглядні, етичні та естетичні орієнтації. Саме музична складова частіше за все виступає тим засобом, за допомогою якого формуються постулати тієї або іншої молодіжної субкультури.

Музична субкультура включає, окрім власне музичної компоненти, також вербальну (поетичні пісенні тексти), поведінкову (комплекс використовуваних музикантами виконавських прийомів), наочну (костюми і атрибутика як частина виконавського іміджу музикантів), соціокультурну (традиційні соціальні форми існування музики – молодіжна тусовка, музичний концерт) [5: 13].

Вивчення досвіду педагогів, культурологів і соціологів дозволили нам виділити ряд важливих функцій, через які музична субкультура здатна впливати на молодь:

1. Комунікативна.

Музика служить одним із засобів спілкування молодих людей. Навіть проживаючи в різних містах, фанати встановлюють контакти – листуються, обмінюються аудио- і відеозаписами, спільно відвідують концерти улюблених виконавців, знаходячи однодумців.

2. Компенсаторна.

Заглиблюючись у світ ілюзій, молода людина компенсує емоційну невиразність власного повсякденного життя, і через сприймання музичних образів намагається вийти за межі непривітної буденності.

3. Рекреативно-гедонистична.

Ця функція пов'язана з відчуттям задоволення, яке отримують молоді люди при прослуховуванні улюбленої музики.

4. Аксиологічна.

Залежно від змісту твору музична субкультура може прищеплювати своєму слухачеві життєво-позитивні, високі етичні цінності, або, навпаки, формувати такі антигуманні якості, як нігілізм, цинізм, анархізм тощо.

5. Функція самореалізації і самоствердження.

Вищезгадана функція може виражатися, з одного боку, в творчому оформленні, “життєвому втіленні” (створення і виконання) музики, з іншої – в її вжитку, володінні престижними записами, свіжою інформацією про життя і творчість улюблених виконавців і тому подібне.

6. Функція есканізму.

Музична субкультура служить для молодих людей своєрідним засобом втечі від “недосконалості” довколишньої дійсності. Вона утворює для них “культурну нішу”, в якій можна сховатися від труднощів побуту і проблем повсякденного життя.

Естетичне виховання студентської молоді за допомогою кращих зразків музичної субкультури вважається нами дуже важливим і актуальним саме тому, що цей процес містить в собі долучення людини до широкого спектру естетичних цінностей – прекрасного і потворного, високого і низького, трагічного і комічного, що підсвідомо спонукає людину до сприймання, переживання, осмислення та оцінки цих явищ, збагачує емоційно-почуттєву сферу людини, розширює естетичний кругозір і здатність особистості до переживання краси навколишньої дійсності і мистецтва в цілому.

Естетичний потенціал музичної субкультури міститься у життєстверджуючій та вольовій виразності образів; у розмаїтті художньої тематики; у багатстві жанрових експериментів; у здобутках пісенного музичного формотворення (орієнтація на ритм, досконалість звуковедення, ладо-гармонічні прийоми музичного мислення, що витікають з афро-американських джерел тощо). Зіставлення педагогічних завдань з “естетичною настроєністю” (Б.В.Асаф'єв) багатьох творів музичної субкультури засвідчує їхні потужні можливості у розвитку естетичної культури студентів.

У процесі емоційно-естетичних переживань та естетичної оцінки улюблених музичних творів включаються сформовані раніше естетичні почуття і естетичний смак, які постійно вдосконалюються. Естетична чутливість, розвинена естетична сприйнятливність і особливо вразливість додає художньо-естетичній діяльності гуманістичний зміст. Крім того, саме завдяки досвіду естетичного переживання у будь-якому виді діяльності людина знаходить повну свободу виявлення духовних і фізичних сил. Увага до емоцій, визнання естетичної цінності природи та мистецтва стає відкриттям для молодої людини, сприяє самоствердженню у власних очах, особливо в складний період адаптації до навчання в університеті.

Отже, в сучасній, доволі складній соціокультурній ситуації значно зростає роль майбутнього педагога-музиканта, вихователя, наставника, вчителя, фахівця, від якого значною мірою залежатиме рівень культурно-естетичного розвитку вихованців. Сукупність знань, переконань, інтересів та орієнтацій наставника, його культура мислення і дії, естетична свідомість і сформована система цінностей мають стати своєрідним “містком” між світом старшого і молодшого поколінь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Максимчук Юлія Володимирівна. Естетичне виховання студентської молоді у процесі клубної роботи: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Херсонський держ. ун-т. – Херсон, 2004. – 20с.
2. Житомирский Д. Бунт и слепая стихия (в мире поп-музыки) // Искусство и массы в современном буржуазном обществе. Научно-популярное издание. – М., 1998.
3. Новейший философский словарь. Научное издание. – Минск, 1999.
4. Дряпіка В.І. Соціально-педагогічні основи формування орієнтацій студентської молоді на цінностях музичної культури. Дис. ... д-ра пед. наук. – К.: Інститут проблем художнього виховання АПН України, 1997.
5. Шостакович Г. Массовые музыкальные жанры XX века в системе музыкально-эстетического воспитания. Учебно-методическое пособие для учителей музыки и мировой художественной культуры и студентов педагогических вузов. – Брест, 2002.
6. Асаф'єв Б.В. Музыкальная форма как процесс. – Издательство “Музыка” – Ленинградское отделение, 1971.

Бурлака Ю.С.

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНТОВ КЛАССИЧЕСКИХ УНИВЕРСИТЕТОВ СРЕДСТВАМИ МУЗЫКАЛЬНОЙ СУБКУЛЬТУРЫ

В статье рассматривается проблема воспитания студентов классических университетов средствами музыкальной субкультуры. Проводится анализ молодежной музыкальной субкультуры как средства музыкально-эстетического воспитания через выявление механизмов влияния музыкальной субкультуры на эстетическую культуру студентов.

Ключевые слова: эстетическое воспитание студентов, музыкальная субкультура.

Burlaka Y.S.

AESTHETIC EDUCATION OF CLASSICAL UNIVERSITY STUDENTS BY MEANS OF MUSICAL

The article addresses the problem of the aesthetic education of classical university students by means of musical subculture. Youth musical subculture is analysed as a mean of education through the identification of mechanisms of musical subculture's influence on aesthetic culture of students.

Key words: aesthetically education of students, musical subculture.

УДК 371.036

Бутенко Н.І.

МАГІСТРАТУРА ЯК УМОВА ЗБАГАЧЕННЯ ЕСТЕТИЧНОГО ДОСВІДУ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ

У статті розглянуті питання професійної підготовки та формування педагогічної майстерності працівників освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічна майстерність, магістратура, досвід.

Постановка проблеми. У системі професійної підготовки та формування педагогічної майстерності працівників освіти актуального змісту і значення набуває магістратура. У національній школі України ця форма освітньо-професійної підготовки ще не отримала належного осмислення і тому вимагає послідовного і системного аналізу, виявлення найсуттєвіших закономірностей і умов залучення слухачів магістратури до необхідного досвіду.

Варто зауважити, що досвід як педагогічна категорія набуває в умовах освітньої практики нерідко спрощеного тлумачення. З ним пов'язуються знання, вміння і навички, які мають отримати слухачі магістратури. Проте сучасний рівень осмислення педагогічного